

**Region
Hovedstaden**

**Ansøgning til samarbejdsprojekter i 2026
med kommuner og civilsamfund på psykiatriområdet**

Frist for at indsende din ansøgning 29. august 2025	Skemaet sendes til Sagsvisitation.center-for-sundhed@regionh.dk
---	---

Skema 1: Ansøgningsskema til projektstøtte

Samarbejdsprojekter med kommuner og civilsamfund på psykiatriområdet

1.	Projektets titel:	Sorg i fællesskab – styrket recovery for kvinder med flygtninge- og migrationsbaggrund
2.	Ansøger: Adresse: CVR nummer: Bankoplysninger: Navn på projektleder: Tlf. nr.: E-mail: Navn på projektets juridisk ansvarlige person: Tlf.nr.: E-mail:	FAKTI – Kulturhus for kvinder med flygtninge- og indvandrerbaggrund Bispebjerg Bakke 6, 2400 København NV Cvr: 26786215 Nordea, reg: 5501 Konto: 6265720771 Lise-Lotte Duch er projektleder i samarbejde med Merete Aasborg. 28409225 Lise-lotte@fakti.dk Lise-Lotte Duch 28409225 lise-lotte@fakti.dk Sted: København NV Underskrift: Dato: 26 /8-2025.
3.	Oversigt over samarbejdspartnere Oversigt over bilag med tilsagn om deltagelse i projektet.	Der er endnu ikke lavet aftaler med konkrete samarbejdspartnere i dette projekt. FAKTI samarbejder alle steder hvor det giver mening for vores målgruppe: I dette tilfælde med andre organisationer, egen læge, hospitalsvæsen og psykiatri og særligt med andre som arbejder med traumebehandling.
5.	Der ansøges om i alt:	279.000 kr. i et år. Meget gerne en toårig bevilling, altså 558.000 kr. over to år.

6.	Projektets varighed:	Projektet forventes igangsat <u>1/1-2026</u> og afsluttet <u>31/12-2026</u> eller <u>31/12-2027</u> hvis det bliver en to-årig bevilling.
7.	Er der ansøgt eller bevilget økonomisk støtte fra anden side:	Ja ____ Nej X Der ansøgt om økonomisk støtte hos: 1. 2. 3. Der er bevilget økonomisk støtte fra 1. 2. 3.
8.	Indgår der egenfinansiering i projektet, evt. i form af timer:	Ja, der indgår egenfinansiering af timer, ledelse, generel drift og en lang række faste aktiviteter i hverdagen, der alle understøtter projektet.
9.	Hvis svaret er ja til spørgsmål 8, hvad er da projektets samlede budget:	FAKTIs samlede budget er mellem 2.8 og 3,2 mio. kr. om året. Vi har en permanent driftsbevilling fra Københavns Kommune og søger hvert år en række fonde.

Skema 2: Projektbeskrivelseskema

Samarbejdsprojekter med kommuner og civilsamfund på psykiatriområdet

1.	Projektets titel:	Sorg i fællesskab – styrket recovery for kvinder med flygtninge- og migrationsbaggrund.
2.	Projektbeskrivelse (max 2.400 tegn)	FAKTI er en NGO for kvinder med flygtninge- og indvandrerbaggrund. De kvinder, der kommer i FAKTI bærer på mange former for sorg og tab – ikke kun i relation til dødsfald, men også tab af familie, netværk, hjemland, sprog, kultur, identitet, status og fremtidshåb. I hjemlandene findes ofte stærke, fællesskabsbaserede ritualer til at bearbejde sorg. Disse er blevet brudt af flugt, migration og isolation, hvilket forstærker oplevelsen af ensomhed, psykiske symptomer og tab af mening. Projektets formål er at udvikle og forankre en fællesskabsbaseret praksis for sorgbearbejdning blandt de kvinder der opsøger FAKTI, der kombinerer deltagernes kulturelle ritualer med nye fælles tilgange i en dansk kontekst. Projektet udvikles gennem aktiviteter i hele organisationen, med fokus på så vidt muligt at anvende FAKTIs have som ramme, idet naturen dels udgør et mulighedsrum for metaforer ift. sorg og sorgbearbejdning og at naturen i sig selv er støttende for følelsesregulering og bedring af livskvalitet. Det ligger udenfor FAKTIS formål at arbejde direkte terapeutisk med de kvinder der kommer hos os, fx med deres PTSD-symptomer, men det er vores forventning, at vi ved at holde fokus på fællesskab om sorg, som en velkendt og accepteret universel følelse, kan mindske kvindernes symptomer mere generelt. Det er vores forventning, at denne indsats vil bevidstgøre kvinderne, og på sigt hjælpe dem til at fylde mindre i det danske sundhedssystem. Forskning viser, at uforløst sorg kan forværre PTSD- og somatiske symptomer, mens fællesskabsbaseret sorgbearbejdning kan styrke følelsesregulering, livskvalitet og social inklusion (Neimeyer & Currier, 2009; Tribe & Morrissey, 2004).

		Projektet skal overordnet: • Skabe trygge fællesskaber, hvor sorg kan deles uden tabu. • Revitalisere og videreudvikle kvindernes kulturelle sorgritualer i en dansk kontekst. • Styrke deltagernes følelsesmæssige kapacitet og handlekraft (empowerment) i deres personlige recovery-proces. • Bidrage til bedre mental sundhed og mindre behov for sundhedssystemet ved psykosomatiske symptomer.
3.	Baggrund, forudsætning og motivation for projektet:	FAKTI er et kulturhus for udsatte kvinder med flygtninge- og migrationsbaggrund. Vi har i mere end 20 år arbejdet for at fremme trivsel og aktivt medborgerskab hos kvinder og deres familier. I FAKTI arbejder vi professionelt, samvittighedsfuldt og undersøgende med at finde løsninger på vores målgruppes mange og forskelligartede problemstillinger. Langt størstedelen af kvinderne i FAKTI har PTSD og/eller anden psykisk sygdom samt en række sociale udfordringer. De er typisk i medicinsk behandling med psykosomatisk, somatisk og/eller

	psykiatrisk baggrund og har ofte kontakt med egen læge og med sygehusvæsenet. Kvindens mistrivsel har naturligvis afsmittende effekt ind i familierne og rammer også børnene. I FAKTI understøtter vores socialrådgiver og sygeplejerske kvinderne mod empowerment primært gennem individuel støtte og rådgivning. Andre ansatte understøtter denne proces gennem gruppeaktiviteter som f.eks. danskundervisning, motion, haveaktiviteter, samfundscafe og kreative aktiviteter. I 2025 udviklede vi med støtte fra denne pulje naturterapeutiske tilgange i FAKTI's terapihave. Her opdagede vi et stort, uudnyttet potentiale: Den tillid, kvinderne har opbygget til personalet, åbner for, at de viser følelser knyttet til trusselssystemet i Compassion Fokuseret Terapi (CFT) – særligt angst, frustration og sorg. (Se vedhæftede bilag) Kvinderne i FAKTI bærer typisk på erfaringer af omfattende (seksuelle, følelsesmæssige, fysiske) overgreb i hjemmet, i krig, under fængsling, flugt osv. Alle kvinder i FAKTI er meget præget af disse belastende erfaringer, men bestræber sig typisk på at holde dem for sig selv, mens de er i FAKTI og fokuserer på det positive i fællesskabet her. Det er imidlertid som at holde en meget stor badebold under vand. Det er således uundgåeligt, at de stærke følelser af og til aktiveres, og en kvinde fx pludselig kan blive meget vred, angst eller fortvivlet. Hun kan opleve at komme i kontakt med voldsomme minder om overgreb og opleve talepres ift. at dele det. Som når man slipper badebolden nede i vandet og den flyver op med stor kraft. Hidtil har personalet bestræbt sig på at lukke følelserne ned og tage kvinden ud af fællesskabet, når den slags sker. Dette for at beskytte både kvinden og fællesskabet. Kommer en kvinde i kontakt med traumer fra fortiden og deler dette i gruppen, påvirkes ikke blot hendes, men også de øvrige kvinders trusselssystem med risiko for retraumatisering. Personalet har derfor været tilbageholdende med at arbejde direkte med disse følelser, også fordi personalet ikke er uddannet til at håndtere følelsesmæssig overvældelse. Der vil med en psykolog i huset, som har stor erfaring med at arbejde med traumer (se vedhæftede bilag 2, CV Merete Aasborg) være bund for at åbne forsigtigt for arbejdet med sorg isoleret set. Fremfor en bred åbenhed for alle traumer og traumereaktioner er det vores forventning, at invitation til fokus på sorg og hjemlandets ritualer til sorgbearbejdning, kan fungere som en tryggere indgang til at nærme sig trusselssystemet uden at udløse retraumatisering.
--	---

		Sorg adskiller sig ved at være en universel, genkendelig og mindre tabubelagt følelse. Mange kvinder bærer på sorg over både konkrete og eksistentielle tab – familie, netværk, hjemland, sprog, identitet og fremtidshåb – men mangler i Danmark de fællesskabsbaserede ritualer, der i deres hjemlande gav plads til bearbejdning. Med dette projekt ønsker vi at udvikle og forankre nye praksisser, hvor kvinderne i trygge fællesskaber kan dele og bearbejde sorg, inspireret af deres egne kulturelle ritualer og understøttet af kreative processer, naturterapi og psykoedukation. Projektet bygger videre på vores eksisterende arbejde med CFT's drivesystem og beroligende system og udvider nu med metoder, der trygt og meningsfuldt kan inddrage trusselssystemet gennem arbejdet med sorg som fællesmenneskelig erfaring. (Se vedhæftede bilag 1, som beskriver CFT's følelsesregulerende systemer)
4.	Beskrivelse af projektets målsætning:	Målsætning/forventede effekter: • Individniveau (recovery): ○ Nyintegration af ritualer/kompetencer man troede tabt og dermed styrke identitet og selvværd ○ Øget forståelse af egne reaktioner ○ Styrket følelsesmæssig robusthed og evne til at dele, regulere og bære belastende følelser ○ Bedring af livskvalitet i forlængelse af den øgede følelsesmæssige kapacitet • Fællesskabsniveau: ○ Stærkere netværk og social inklusion ○ Skabelse af bæredygtige fælles ritualer, der forankres i FAKTI ○ Udvikling af fællesskab med pårørende om sorgritualer • Samfundsniveau: ○ Potentielt færre lægebesøg og indlæggelser relateret til psykosomatiske symptomer ○ Forebyggelse af social isolation og psykisk mistrivsel ○ Afsmittende effekt til pårørende

	Delmål:	Kvalificering af personalet i FAKTI. Øget viden om kvindernes erfaringsbaggrund, ressourcer og udfordringer og øget viden om sorgreaktioner/bearbejdning og hvordan man aktivt kan inddrage fokus på kvindernes trusselsystemer i samværet med kvinderne uden at retraumatisere. Vi forventer at kvinderne der kommer i FAKTI, samt personalet bærer praksis videre, som på den måde bliver forankret i FAKTI.
5.	Hvordan lever projektet op til social- og psykiatriudvalgets puljekriterier?	• Udvikler nye tiltag som skal fremme livskvalitet for mennesker med PTSD. Det er en gruppe kvinder, som ikke umiddelbart profiterer af den behandling de har fået/får i det eksisterende system, men som kommer stabilt i FAKTI. • Vi er et mindre projekt som søger udvikling og innovation. • Vi arbejder forebyggende og samarbejder bredt, og på tværs af sektorer. Vores placering ved Bispebjerg Hospital gør at det er nemt for vores brugere, når de er indlagt på fx psykiatrisk afd, at besøge os og deltage i vores aktiviteter. • Vi forebygger tilbagefald og genindlæggelser. • Ved i højere grad at skabe rum for at møde kvinderne i deres trusselsystemer i en tryk ramme, skabes der motivation for henvisning til egentlig traumebehandling hos kvinder, der ellers ikke ville have tillid, mod og motivation til at nærme sig smertens udspring. Vi har samarbejde med traumebehandlingssteder for traumatiserede flygtninge og kan facilitere en tryk overgang, ligesom kvinderne efter endt behandling kan fortsætte i FAKTI, hvor vi kan understøtte og fastholde den gode udvikling og effekterne af traumebehandlingen. • Vi fremmer vores brugeres recovery og arbejder med social inklusion, ved at kvinderne i FAKTI kommer ud af isolation i hjemmet og deltager i et fællesskab i et venligt og helende miljø.
6.	Målgruppe(r):	Kvinder med flygtninge og indvandrerbaggrund. De fleste kvinder der kommer i FAKTI er over 40 år. FAKTI har mere end 10.000 besøg om året, og har kontakt med ca. 230 personer på et år. FAKTIs målgruppe er kendetegnet ved at mange: • Har PTSD. • Har levet isoleret i flere år. • Er analfabeter. • Lever med vold og social kontrol i hjemmet. • Har mange børn. • Ikke har været i stand til at lære dansk.

		• Lever i fattigdom og har fx svært ved at have råd til medicin. • Mangler forståelse for psykosomatiske sammenhænge. • Oplever sig fastlåst i belastende følelser som sorg, vrede, angst. • Har vanskeligt ved at følelsesregulere. • Har svært ved at følge behandling uden hjælp og støtte. • Føler sig fremmede og har meget ringe kendskab til det danske samfund.
7.	Metoder, der skal udvikles: Aktiviteter, der skal gennemføres: Hvem skal bidrage eller udføre hvad:	Metoder, der skal udvikles: Praksisser for at være i sorg i et støttende fællesskab. Der er primært fokus på udvikling af metoder/ritualer, der anvendes i fællesskab med andre kvinder, forankret i FAKTI. Der udvikles desuden metoder til anvendelse individuelt i hjemmet og potentielt også af pårørende. Dette med henblik på at forankre erfaringer fra følelsesregulering og mestring i fællesskabet hos den enkelte kvinde samt i højere grad at udbrede udbyttet mere direkte til familien. Aktiviteter, der skal gennemføres: • <i>Kulturel erfaringsudveksling.</i> Revitalisering af kvindernes tidligere praksisser for sorgbearbejdning gennem samtaler i grupper og individuelt. • <i>Kreative processer i fællesskab med fokus på sorg</i> – gennem aktiviteter i hverdagen i huset og i FAKTIs have. • <i>Psykoedukation.</i> Undervisning i sorgreaktioner og sammenhæng mellem traumer, følelser og krop. Undervisningen vil blandt andet foregå i vores eksisterende samfundscafe og med faste tolke. • <i>Individuel støtte.</i> Der vil være mulighed for individuelle opsamlende samtaler, i det omfang, der bliver behov for det. • <i>Udvikling af nye ritualer og metoder til sorgbearbejdning i en dansk kontekst</i> med udgangspunkt i kvindernes erfaringer, viden om sorg og med inddragelse af kreative processer. • <i>Forankring af de nye praksisser i FAKTIs hverdag.</i> Hvem skal bidrage eller udføre hvad: Den projektansatte psykolog igangsætter aktiviteterne i samarbejde med FAKTIS faste medarbejdere.

		Den projektansatte psykolog, bidrager undervejs med psykologfaglig viden, når dette er relevant både ift. Kvinderne, der kommer i FAKTI og personalet. Udvikling af praksisser sker i løbende samskabelse mellem kvinderne der kommer i FAKTI, personale og den projektansatte psykolog. Det er FAKTIs leder, der har det overordnede ansvar for projektets gennemførelse.
8.	Indpasning af indsatser i eksisterende behandlingstilbud:	Praksisser for sorgbearbejdning integreres i FAKTIS øvrige tilbud og vil fortsætte og udvikles videre efter projektets afslutning.
9.	Plan for kommunikation/formidling til professionelle i projektet:	FAKTI samarbejder bredt, og formidler dermed også til samarbejdspartnere og netværk, ligesom vi er aktive i netværk med andre, der arbejder med den naturterapeutiske tilgang. Desuden er der en dokumentarist, som har fulgt os gennem de sidste 1,5 år, og vil fortsætte med dette. Det skal munde ud i en dokumentarfilm om vores arbejde med haven og miljøterapeutiske omgivelser.

10.	Organisering af projektet:	FAKTI's leder, Lise-Lotte Duch har det overordnede ansvar for projektet. Psykolog Merete Aasborg vil have det daglige og praktiske ansvar for udvikling af praksisser for sorgbearbejdning og øvrige aktiviteter i projektet. FAKTI's personale vil indgå i samskabelse, udvikling og udførsel af projektet.
11.	Projektets tidsplan – vedhæftes som bilag:	Der er ikke vedhæftet en tidsplan, da projektets karakter er mere organisk i samskabelse med kvinderne og derfor ikke lægger op til en detaljeret tidsplan. Vi søger om en to-årig bevilling. Det vil være virkelig godt for hele projektet, fordi alting tager tid i arbejdet med vores målgruppe. To år vil give os god tid til at komme i gang, få erfaringer og etablere blivende praksisser i FAKTI. Alternativt, søger vi selvfølgelig en et-årig bevilling. Skulle vi være så heldige at få midler, er vi klar til at starte op i januar 2026. Vi vil foretage de nødvendige forberedelser inden og være klar til projektstart. Punkt 7, i denne ansøgning, beskriver aktiviteter i projektet, som vil gå i gang straks ved projektstart. Der kommer hele tiden nye kvinder til FAKTI. Det betyder at projektet har løbende optag og udbredes i takt med den udvikling, projektet tager. FAKTI's praksis med åbenhed og kravfrihed er den måde vi arbejder med Empowerment på. Kvinderne der opsøger os, deltager udelukkende fordi de selv har lyst og kan mærke, at det er godt for dem. Det er den stærkeste motivation for den forandring, der skal føre til bedring.

Skema 3: Budget for hele projektperioden

Samarbejdsprojekter med
kommuner og civilsamfund på psykiatriområdet

1. Projektets titel:	Sorg i fællesskab – styrket recovery for kvinder med flygtninge- og migrationsbaggrund			
2. Regnskabsansvarlig:	Navn: Lise-Lotte Duch			
	Tlf.nr.: 28409225			
	E-mail: lise-lotte@fakti.dk			
	Aktivitetssomfang (antal)	Timetal og sats	Beløb i kr.	Noter
3. Faglig projektledelse:	Ca. 10 timer ugentligt			betales af FAKTI's drift
4. Fagprofessionel bistand:	Psykolog Merete Aasborg	18 timer ugl. 20.700 kr. pr. md.	279.000 kr.	
5. Materialer				Betales af FAKTI's drift
6. Øvrige udgifter	Administration og drift			Betales af FAKTI's drift
ANSØGT BELØB I ALT:			279.000 kr.	

Ved en to-årig bevilling, som vi håber på at få, er dette budget for det første år.
Beløbet vi søger vil være det samme året efter.

Bispebjerg d. 9. oktober 2025

Til social- og psykiatriudvalget i Region Hovedstaden,

Tak for muligheden for at uddybe vores ansøgning om støtte til at arbejde med sorg i fællesskab og styrke recovery for kvinder med flygtninge og migrationsbaggrund.

Vi har herunder beskrevet de to områder der spørges ind til:

- hvordan vi arbejder tværsektorielt, generelt, og specifikt i forhold til denne ansøgning, og
- hvordan vi mere konkret vil arbejde med sorg.

Venlig hilsen

Merete Aasborg, psykolog og Lise-Lotte Duch, leder i FAKTI

Tværsektorielt samarbejde

Vi kan godt se, at vi kunne have beskrevet tydeligere hvordan vi samarbejder tværsektorielt.

I punkt 5, i ansøgningsskema 2, skriver vi, at vi samarbejder med traumebehandlingssteder. Det vil vi gerne uddybe,, ligesom vi vil beskrive hvordan vi i øvrigt samarbejder med kommunale sundhedsindsatser, hospitalsvæsenet og med psykiatrien.

Samarbejde med traumecentre:

Der er altid kvinder i FAKTI, som er i et traumebehandlingsforløb hos behandlingsstederne Oasis, Dignity eller CTP (Kompetencecenter for Transkulturel Psykiatri, psykiatrisk center Ballerup).

Hvis kvinderne selv ønsker det, deltager vi i netværksmøder, og samarbejder med fx socialrådgivere på behandlingsstederne. Der i mange tilfælde er overlap i opgaver fra før behandlingen, hvor vi har ydet socialrådgivning, og igen efter afsluttet behandling, hvor vi kan fortsætte det der evt er sat i værk som led i behandlingen. I mange tilfælde har FAKTIs personale fulgt vores brugere til de første møder, hvor behandling er opstartet, for at understøtte en god og tryk start på forløbet. Dette gælder alle behandlingssteder. Det sker ofte at et behandlingssted gerne vil præsentere FAKTI for en de har i behandling, så vi kan fastholde de gode resultater efter endt behandling. Vi har således meget kontakt.

Tæt samarbejde mellem Oasis og FAKTI:

Ledelsen og medarbejdere hos Oasis og FAKTI har længe været i dialog om hvordan vi kan afprøve et tættere samarbejde og understøtte hinandens indsatser.

Samarbejdet har vist sig særligt værdifuldt i overgangen mellem behandling og hverdagsliv:

- Flere kvinder har gennem deres behandlingsforløb i OASIS fået støtte til at bryde isolation og med hjælp fra deres behandlere, besøgt FAKTI. Dette har i flere tilfælde ført til, at de er begyndt at deltage i aktiviteter i FAKTI i slutningen af deres behandlingsforløb og har fortsat en tilknytning der.
- Omvendt har kvinder, der via FAKTI er blevet trygge og motiverede for at søge behandling, fået støtte af FAKTI's medarbejdere til at starte et traumebehandlingsforløb i OASIS. Under og efter forløbet har både personalet og de øvrige kvinder i FAKTI fungeret som en stabil og støttende base.

Samarbejdet tilpasses altid den enkelte kvindes behov, og vi understøtter gensidigt kvindernes brug af begge tilbud.

Allerede eksisterende samarbejde mellem Oasis og FAKTI:

- Et fælles supervisionsforum er etableret i OASIS, hvor FAKTI's socialrådgiver deltager.
- OASIS har en stående invitation til at benytte FAKTI's naturterapihave med deres klienter.

Disse tiltag bidrager til vidensdeling, faglig sparring og gensidig forståelse af vores forskellige roller og kompetencer.

Formål med et styrket samarbejde

Ved at udbygge samarbejdet ønsker vi at:

- styrke og fastholde den udvikling, som behandling i OASIS sætter i gang,
- give kvinder der ikke profiterer af traumebehandling et tilbud i FAKTI, som bedre kan imødegå deres behov,
- skabe kontinuitet og sammenhæng i kvindernes støtteforløb,
- forebygge tilbagefald til isolation,
- give flere kvinder mulighed for at modtage og profitere af traumebehandling.

Vi ved, at nogle kvinder ikke får det fulde udbytte af behandlingen i OASIS, bl.a. fordi udviklingen ikke forankres i deres hverdag. Samtidig oplever vi, at andre kvinder har behov for behandling, men ikke har mod eller ressourcer til at tage det skridt uden støtte.

Udviklingsperspektiver

Vi ønsker at afprøve nye samarbejdsformer, der kan imødekomme disse udfordringer.

Et eksempel er FAKTIS projekt **“Sorg i fællesskab – styrket recovery for kvinder med flygtninge- og migrationsbaggrund”**.

Vi forestiller os bl.a. at projektet kan imødegå nogle af de udfordringer, ved at give anledning til at nogle kvinder bedre kan leve med deres sorg samtidig med, at andre måske vil blive mere bevidste om omfanget af deres psykiske udfordringer og klar til at indgå i traumebehandlingsforløb. Deres viden og erfaringer fra FAKTI og projektet vil give dem et andet udgangspunkt for at indgå i traumebehandlingen og dermed også bedre forudsætninger for at profitere af behandlingen.

Vi er fælles om ambitionen om, at flere kvinder får mulighed for at bevæge sig ud af isolation og opnå bedre udbytte af behandling – til gavn for dem selv og for samfundet. Denne udviklingsproces kræver tid og ressourcer, men arbejdet er godt i gang.

Se vedlagte hensigtserklæring.

Øvrigt samarbejde på tværs af sektorer:

FAKTI har en fuldtidsansat sygeplejerske, hvis rolle primært er at bygge bro mellem de kvinder der kommer hos os, og sundhedssystemet.

- FAKTI lægger hus til to af sundhedscenter Nørrebro's Ryg træningshold og der er etableret samarbejde mellem de ansatte begge steder. Ideen er at FAKTI kan fastholde deltagerne på rygholdet i at træne på vores faste yoga og gymnastikhold, i trygge og allerede velkendte omgivelser, når ryg-træningsforløbet stopper.
- Vi har et godt samarbejde med medarbejdere hos Københavns Kommunes Kultur og Fritidsforvaltning, som arbejder med idrætsudvikling og ønsker at nå ud til netop FAKTIs målgruppe som er svær for dem at nå. Vi har afholdt udflugter og aktiviteter i fællesskab og har planlagt konkrete aktiviteter i både 2025 og 2026.

- I vores daglige kontakt med de kvinder der kommer i FAKTI, har vores sygeplejerske ofte kontakt med især F-ACT-teams, men også psykiatriske afdelinger.
- FAKTIs sygeplejerske har ofte kontakt med indvandrermedicinsk klinik, og vi har flere gange haft ledelse og personale på besøg for at øge kendskabet til hinandens konkrete tiltag, og styrke samarbejdet.
- FAKTIs sygeplejerske samarbejder ofte med praktiserende læger, med speciallæger, hospitalsafdelinger og ambulatorier, hvor vi støtter kvindernes behandling og træder til, når der sker misforståelser og fejlkommunikation. På den måde forebygger vi tilbagefald og genindlæggelser.

Konkretisering af udvikling af nye metoder og ritualer til sorgbearbejdning

Udviklingen af metoder og ritualer vil ske som en eksperimenterende, deltagerinvolverende proces, hvor kvinderne, medarbejdere i FAKTI og den projektansatte psykolog sammen undersøger, hvordan sorg bedst kan bæres, udtrykkes og lindres i fællesskab. Vi ønsker at omsætte kulturel og kropslig viden til konkrete, delbare praksisser for sorgbearbejdning.

Psykologen integrerer løbende psykoedukation fx i form af korte oplæg om sorgreaktioner, nervesystem og følelsesregulering, koblet til de praktiske aktiviteter og kvindernes daglige liv med sorgen.

Der tages udgangspunkt i en traumesensitiv tilgang, så aktiviteter kan gennemføres uden retraumatisering med fokus på tryghed og mulighed for at sige til/fra for den enkelte.

Formålet er at skabe kulturelt meningsfulde, fællesskabsbaserede praksisser, der kan styrke kvindernes følelsesmæssige robusthed, mentale sundhed og oplevelse af handlekraft.

Metoderne skal både kunne anvendes i FAKTIs regi og i kvindernes familier/netværk. De skal efterfølgende kunne videreføres i FAKTI uden specialuddannet personale og også kunne deles med relevante samarbejdspartnere. Vi har et håb om at skabe en model for interkulturel sorgbearbejdning i en dansk kontekst, som også kan inspirere andre aktører i feltet.

Processen organiseres i tre faser:

1. Genkaldelse og videndeling/kulturel erfaringsudveksling

- Kvinderne inviteres til at fortælle om, hvordan sorg blev håndteret i deres barndoms- og oprindelseskultur. *Hvordan tog man afsked? Hvordan fandt man ro? Hvilke symboler, handlinger eller ord gav trøst?* Fx inddragelse af sange, mad, symboler, beklædning, farver, samvær, tale/stilhed. Formålet er at genkalde og synliggøre eksisterende ressourcer og erindringer om sorgpraksisser, som ofte er blevet tabt i migrationsprocessen.
- Fortællingerne indsamles gennem trygge gruppeforløb med deltagelse af psykologen og minimum en af de faste medarbejdere i FAKTI samt tolke, hvis der er behov. Mulighed for individuelle samtaler med psykologen, hvis nogle foretrækker det. Evt. understøttet af visuelle eller kreative elementer (f.eks. stofprøver, planter, dufte eller billeder).
- Psykologen og FAKTIs personale faciliterer, at der findes og formidles røde tråde i fortællingerne. Temaerne er i sagens natur ikke givne på forhånd, men man kunne fx forestille sig "sorg som kærlighed", "sorg og natur", "fællesskab omkring tab".

2. Fælles afprøvning og kreativ oversættelse af indsamlet viden/erfaringer

I anden fase omsættes kvindernes erfaringer til konkrete fællesskabsaktiviteter, hvor sorg kan udtrykkes og deles. Ud fra de temaer der opstår, afprøves nye praksisser i FAKTIs hus og have. Herunder nævnes hypotetiske eksempler for at gøre det mere konkret, hvordan aktiviteter kunne se ud:

- **Sorgcirkel:** Ugentlig samling fx med lys, blomster, stilhed/musik, tænker på/nævner navne på de mistede, korte fortællinger om savn/sorg, mærke/sende kærlighed.
- **Kreative sorgspor:** Kvinderne kan udtrykke sorgens temaer i et fælles værk. Vægtæppe (evt med stof rester fra hjemlande, broderier), andet håndarbejde, maling (hvilke farver/former symboliserer kærlighed/sorg/håb), tableauer af naturmaterialer. Alt sammen som symbolsk handling for at eksternalisere og "binde" sorgen sammen i fællesskabet.
- **Kropslige ritualer:** Guidede åndedrætsøvelser, gang i haven, beroligende bevægelse, berøring, selvmassage, koblet til psykoedukation om kroppen i sorg og sammenhæng mellem krop og følelser.
- **Erindringshave:** I FAKTIs have kunne skabes et lille fælles område til planter, hvor hver kvinde kan plante noget i minde om en person eller et tab. Plejen af planterne som symbolsk handling for liv og sorg. Inddragelse af fokus på årstidernes skiften. Eller etablering af et sted i haven, hvor man kan lægge en sten med eller uden tekst som et mindested for det/de mistede.
- Hver aktivitet integreres og evalueres i fællesskab: Hvad føltes meningsfuldt? Hvad vækkede minder, fællesskab eller ro? På den måde udvikles og justeres metoderne løbende i samskabelse mellem kvinderne, personalet og psykologen.
- De ritualer, som kvinderne oplever som mest lindrende, tilpasses så de kan praktiseres både i Fakti og derhjemme.

3. Forankring og deling

- De ritualer og metoder, der opleves som virkningsfulde, forenkles og dokumenteres i en enkel visuel form (fx billeder, små videoer, plakater eller et "sorghæfte" på letforståeligt sprog).
- Kvindernes egne forslag til, hvordan metoderne kan bruges derhjemme eller med familien indarbejdes. Der skabes materiale til at støtte kvinderne i at styrke broen mellem erfaringer fra sorgbearbejdning i fællesskabet i Fakti til familien eller andre i deres netværk.
- Nogle ritualer har måske ført til værker, der ophænges i huset eller permanent er at finde i FAKTIs have som en reminder om kærligheden og sorgen.
- Personalet i FAKTI støttes i brugen af de nye metoder, så praksisserne bliver en del af det daglige liv i huset.
- Relevante kommunale samarbejdspartnere kan introduceres til metoder på måder, så de kan videreføres som del af deres praksis og anvendes traumesensitivt i andre sammenhænge, hvor sorg og traumehåndtering er aktuelt.

Erfaring med kreative processer i Fakti

I Fakti har vi mange års erfaring med at skabe kreative processer med kvinderne der benytter vores tilbud. Fokus har primært været at understøtte deltagelse i meningsfulde aktiviteter med andre samt at give mulighed for at mærke/udtrykke ressourcer og forankre dem i kroppen.

Både kvinderne og vi er således vant til at udvikle og deltage i aktiviteter, som udtrykker indre tilstande og har dermed et godt fundament for at udvikle og gennemføre fælles aktiviteter med fokus på følelser, der som sorg, kan være mere udfordrende at gå ind i.

Herunder enkelte eksempler på kreative processer i Fakti den seneste tid:

Oktober 2025

Samarbejde mellem Oasis og FAKTI

Ledelsen hos Oasis og FAKTI har gennem noget tid været i dialog om hvordan vi kan afprøve et tættere samarbejde end det vi allerede har. Vores mål er at blive endnu bedre til at understøtte hinandens indsatser, og se hvad det kan gøre for den gruppe af kvinder, der kan være svære at nå, og som i nogle tilfælde kan have svært ved at modtage behandling. Det kræver tid og ressourcer, derfor er det en lang proces, men den er i gang.

FAKTI og Oasis haft et mangeårigt og udbytterigt samarbejde. Det kan være når kvinder der bruger FAKTI, har været i behandling hos Oasis, og omvendt, hvis Oasis har anbefalet kvinder som ikke tidligere har kendt til FAKTIs tilbud at benytte FAKTI efter endt behandling. Ved at samarbejde kan vi støtte og fastholde den gode udvikling behandling medfører, og støtte hinandens arbejde, til gavn for en gruppe særdeles udsatte borgere i Danmark.

Thomas Fevelle, direktør i Oasis

Lise-Lotte Duch, leder i FAKTI